

Державний вищий навчальний заклад
«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

Кафедра теорії та методики початкової освіти

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор _____

“ ____ ” _____ 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Технології соціально-педагогічної діяльності
в початковій школі

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Галузь знань _____ 01 «Освіта/Педагогіка» _____
(шифр і назва напрямку підготовки)

Спеціальність _____ 013 «Початкова освіта» _____
(шифр і назва спеціальності)

Факультет _____ Педагогічний _____

Івано-Франківськ – 2019 рік

Робоча програма Технології соціально-педагогічної діяльності в початковій школі

(назва навчальної дисципліни)

для студентів спеціальності 013 «Початкова освіта».

Робоча програма складена кандидатом педагогічних наук, доцентом кафедри теорії та методики початкової освіти **Клепар М.В.**

Робоча програма педагогічної практики схвалена на засіданні кафедри теорії та методики початкової освіти
(протокол № 1 від 28 серпня 2019 р.)

Завідувач кафедри

Оліяр М.П.

Затверджено науково-методичною Радою Педагогічного інституту
(протокол № 1 від 30 серпня 2019 р.)

Голова науково-методичної ради

Кондур О.С
прізвище, ініціали

Директор / Декан

Кондур О.С

підпис

прізвище, ініціали

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3,0	Галузь знань <u>01 «Освіта/Педагогіка»</u> (шифр і назва)	Дисципліна за вибором студента	
	Спеціальність 013 <u>«Початкова освіта»</u> (шифр і назва)		
Модулів – 2		Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		4-й	4-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		VII-й	VII-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних: 0,5 самостійної роботи студента – 1,0	Освітній рівень: бакалавр	12 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		18 год.	4 год.
		Лабораторні	
		__ год.	__ год.
		Самостійна робота	
		60 год.	82 год.
Індивідуальні завдання: __ год.			
Вид контролю: Залік			

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 52 %, 48 %,
для заочної форми навчання – 12 %, 78 %.

Підготовка студентів до соціально-педагогічної діяльності – це цілеспрямований комплексний процес, який передбачає оволодіння ними систематизованими знаннями, вміннями, педагогічними цінностями й професійно значущими якостями задля набуття практичного досвіду у визначеному аспекті.

На основі аналізу нормативно-правової бази й педагогічної документації щодо діяльності вищої школи приходимо до висновку, що зміст професійної

підготовки майбутнього вчителя початкових класів потребує вдосконалення в аспекті його соціально-педагогічного спрямування. Цьому слугує спеціальний навчальний курс “Технології соціально-педагогічної діяльності в початковій школі”, що пропонується для вивчення в X семестрі.

Навчально-методичний комплекс спецкурсу включає: ключові поняття, плани лекцій і практичних занять, завдання для самостійної науково-дослідної роботи, основну й додаткову літературу, діагностичні методики для виявлення рівня особистісно-професійної готовності майбутніх учителів до соціально-педагогічної діяльності та електронний посібник для студентів.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання спецкурсу є ознайомлення майбутніх учителів із особливостями використання соціально-педагогічних технологій в роботі з учнями початкових класів.

Завдання:

- збагатити уявлення студентів про соціально-педагогічні технології та методику їх використання в навчально-виховному процесі початкової школи;
- сформувати вміння налагодження соціально-педагогічної співпраці з батьками дітей із неблагополучних сімей; моделювання позитивного впливу соціально-виховного середовища навчального закладу;
- розвинути навички соціально-педагогічного діагностування й профілактики девіантної поведінки учнів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати: сутність і зміст соціально-педагогічної діяльності в початковій школі, її завдання, напрями, функції, основні соціально-виховні технології (технології розвитку творчої особистості учня, особистісно зорієнтовані технології, здоров'язберезувальні технології; інформаційно-комунікативні технології, технології естетотерапії та проектної діяльності) та методики їх використання у соціокультурному вихованні учнів молодшого шкільного віку, соціально-педагогічній діагностиці й профілактиці девіантної поведінки, стимулювання обдарованості тощо.

вміти:

- аналізувати соціально-педагогічну ситуацію, збирати необхідну інформацію, оцінювати результати проведеної роботи, обґрунтовувати вибір та оптимальність поєднання засобів соціально-педагогічної комунікації (змісту, методів, організаційних форм), діагностувати рівень позитивного впливу соціально-виховного середовища початкової школи;
- прогнозувати результати вирішення проблемної ситуації, виявлення найбільш ефективних способів розв'язання соціально-педагогічних завдань, здійснювати відповідний соціально-педагогічний супровід та управління соціально-педагогічною діяльністю з молодшими школярами та їхніми батьками;
- створювати умови для об'єктивного виявлення якостей та станів учня (впевненість, нерішучість, тривожність, незалежність тощо), систематичне

виявлення і корекція соціальних відхилень у поведінці та діяльності вихованців;

- розв'язувати соціально-педагогічні ситуації в умовах школи, інтерпретувати поведінку учня, налагоджувати атмосферу соціально-педагогічної співпраці учасників навчально-виховного процесу;

- організовувати соціально-виховний процес в умовах початкової школи, вирішувати конфліктні педагогічні ситуації, налагоджувати взаємодію (співпрацю) з батьками (опікунами) учнів, професійна рефлексія та розвиток власних творчих ресурсів.

3. Програма навчальної дисципліни **Змістовий модуль 1. Теоретико-методичні засади** **соціально-педагогічної діяльності**

Тема 1. Загальні основи соціально-педагогічної діяльності вчителя початкових класів

Тема 2 . Соціально-педагогічна профілактика в початковій школі.

Тема 3. Соціально-педагогічна діагностика учнів і налагодження співпраці школи з сім'єю.

Змістовий модуль 2. Організаційно-технологічне забезпечення соціально-педагогічної діяльності вчителя початкової школи

Тема 1. Особистісна спрямованість соціально-педагогічних технологій у навчально-виховному процесі початкової школи

Тема 2. Виявлення ефективності використання соціально-педагогічних технологій у діяльності вчителя початкових класів

Тема 3. Соціально-педагогічна діяльність з девіантними учнями

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма					заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	30	12	18			60	8	4	4			82
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Теоретико-методичні засади соціально-педагогічної діяльності												
Тема 1. Загальні основи соціально-	4	2	2			8	2					14

педагогічної діяльності вчителя початкових класів												
Тема 2. Соціально-педагогічна профілактика в початковій школі.	6	2	4			10		2				12
Тема 3. Соціально-педагогічна діагностика учнів і налагодження співпраці школи з сім'єю	4	2	4			12						14
Разом за змістовим модулем 1	14	6	10			30	2	2				40
Змістовий модуль 2. . Організаційно-технологічне забезпечення соціально-педагогічної діяльності вчителя початкової школи												
Тема 1. Особистісна спрямованість соціально-педагогічних технологій у навчально-виховному процесі початкової школи	4	2	4			10	2					16
Тема 2. Виявлення ефективності використання соціально-педагогічних технологій у діяльності вчителя початкових класів	4	2	2			12		2				14
Соціально-педагогічна діяльність з девіантними учнями	4	2	2			8						12

Разом за змістовим модулем 2	16	6	8			30	4	2				42
Усього годин	30	12	18			60	4	4				82

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Соціально-педагогічна профілактика та робота девіантними учнями в початковій школі	6
2	Технологічне забезпечення соціально-педагогічної діяльності вчителя початкової школи	6
3	Естетизація соціально-педагогічного процесу як невід'ємна складова професійної діяльності вчителя	6

6.1. Самостійна робота (денна форма навчання)

№ з/п	Назва теми	К-сть годин
1	Опишіть актуальну проблему соціально-комунікативної діяльності сучасного педагога (за матеріалами педагогічних періодичних видань).	4
2	Опрацювати книгу В. Сухомлинського “Сто порад учителям”. Вибрати із них ті поради, що стосуються процесу професійної діяльності педагога та умов для забезпечення її ефективності.	4
3	Змодельуйте приклади позитивного й негативного соціально-педагогічного спілкування вчителя з батьками дітей та аргументуйте причини конфліктних ситуацій.	4
4	Виокремте типи адаптації відповідно до індивідуальних особливостей людини. Спрогнозуйте, який тип адаптації буде найважчим саме для Вас. Аргументуйте свій висновок.	4
5	За матеріалами педагогічних періодичних видань проаналізуйте проблеми адаптації дітей, їхніх батьків та педагога до навчально-виховного процесу початкової школи в умовах інклюзивної освіти.	4
6	Приведіть приклади на основі власного життєвого досвіду чи з педагогічної преси про вплив якостей особистості на професійну діяльність (домінантні, периферійні, негативні і професійно недопустимі якості).	4
7	Обґрунтуйте функції знань і вмінь у процесі професійного самовдосконалення педагога (самоосвіта, вивчення кращого педагогічного досвіду, науково-методична робота).	4
8	Привести приклади педагогічних ситуацій для педагогічного аналізу, де мали місце міжособистісні конфлікти. Описати їх.	4

	Скласти конспект інтерактивного заняття, що має метою вирішення соціально-педагогічних проблем.	
9	Визначити власний рівень адаптованості чи дезадаптованості за питальником Р. Роджерса.	4
10	Спроекувати можливі педагогічні ситуації міжетнічних конфліктів в умовах початкової школи та шляхи їх вирішення та запобігання. Охарактеризувати зміст понять “етнічні” та “міжетнічні” конфлікти	4
11	Скласти плани-конспекти 2-х статей (на вибір студента) за матеріалами періодичних видань на тему “Досвід використання ігротерапії в сучасній початковій школі”.	6
12	На прикладі 2-3 казок проілюструвати естетотерапевтичний вплив на учня.	2
13	Визначити психотерапевтичний потенціал народної дитячої пісні (на прикладі 2-3 пісень чи розваг).	4
14	Скласти плани-конспекти 2-х статей (на вибір студента) за матеріалами періодичних видань на тему “Пісочна терапія в сучасних науково-педагогічних дослідженнях”.	4
15	Опрацюйте книгу Д. Карнегі “Як здобувати друзів і впливати на людей” і випишіть основні правила соціально-педагогічної комунікації вчителя з учнями ба їхніми батьками.	4
	Разом	60

6.2. Самостійна робота (заочна форма навчання)

№ з/п	Назва теми	К-сть годин
1	Опишіть актуальну проблему соціально-комунікативної діяльності сучасного педагога (за матеріалами педагогічних періодичних видань).	6
2	Опрацювати книгу В. Сухомлинського “Сто порад учителям”. Вибрати із них ті поради, що стосуються процесу професійної діяльності педагога та умов для забезпечення її ефективності.	5
3	Змодельуйте приклади позитивного й негативного соціально-педагогічного спілкування вчителя з батьками дітей та аргументуйте причини конфліктних ситуацій.	6
4	Виокремте типи адаптації відповідно до індивідуальних особливостей людини. Спрогнозуйте, який тип адаптації буде найважчим саме для Вас. Аргументуйте свій висновок.	7
5	За матеріалами педагогічних періодичних видань проаналізуйте проблеми адаптації дітей, їхніх батьків та педагога до навчально-виховного процесу початкової школи в умовах інклюзивної освіти.	6
6	Приведіть приклади на основі власного життєвого досвіду чи з педагогічної преси про вплив якостей особистості на	6

	професійну діяльність (домінантні, периферійні, негативні і професійно недопустимі якості).	
7	Обґрунтуйте функції знань і вмійте у процесі професійного самовдосконалення педагога (самоосвіта, вивчення кращого педагогічного досвіду, науково-методична робота).	6
8	Привести приклади педагогічних ситуацій для педагогічного аналізу, де мали місце міжособистісні конфлікти. Описати їх. Скласти конспект інтерактивного заняття, що має метою вирішення соціально-педагогічних проблем.	8
9	Визначити власний рівень адаптованості чи дезадаптованості за питальником Р. Роджерса.	6
10	Спроекувати можливі педагогічні ситуації міжетнічних конфліктів в умовах початкової школи та шляхи їх вирішення та запобігання. Охарактеризувати зміст понять “етнічні” та “міжетнічні” конфлікти	6
11	Скласти плани-конспекти 2-х статей (на вибір студента) за матеріалами періодичних видань на тему “Досвід використання ігротерапії в сучасній початковій школі”.	5
12	На прикладі 2-3 казок проілюструвати естетотерапевтичний вплив на учня.	6
13	Визначити психотерапевтичний потенціал народної дитячої пісні (на прикладі 2-3 пісень чи розваг).	7
14	Скласти плани-конспекти 2-х статей (на вибір студента) за матеріалами періодичних видань на тему “Пісочна терапія в сучасних науково-педагогічних дослідженнях”.	6
15	Опрацюйте книгу Д. Карнегі “Як здобувати друзів і впливати на людей” і випишіть основні правила соціально-педагогічної комунікації вчителя з учнями ба їхніми батьками.	6
	Разом	82

7. Індивідуальні завдання

1. Рефлексивна компетентність педагога початкової школи.
2. Типові причини педагогічної дезадаптації та шляхи їх усунення.
3. Гуманізм в педагогічній спадщині В. Сухомлинського.
4. Проблеми етнічної адаптації педагога до роботи з учнями в полікультурному регіоні.
5. Психолого-педагогічні проблеми адаптації студентської молоді до навчання.
6. Професійна адаптація студентів у процесі проходження педагогічної практики в початковій школі.
7. Особливості соціально-педагогічної адаптації першокласників.
8. Вікові, емоційні, лінгвістичні та етико-естетичні бар'єри соціально-педагогічної адаптації молодшого школяра.
9. Шляхи розвитку педагогічної творчості вчителя початкових класів у процесі моделювання навчального процесу.

10. Українська культура як соціально-історичний феномен професійної адаптації особистості учня початкової школи.
11. Досвід розв'язання конфліктних ситуацій у спілкуванні з неповнолітніми А. Макаренка.
12. Місце та роль світоглядної культури у формуванні професійної адаптації педагога.
13. Вплив етнопсихологічних особливостей народу в процесі вирішення конфліктних ситуацій.
14. Культура соціально-педагогічного спілкування вчителя початкової школи.
15. Конфлікт і взаємодія у соціально-педагогічному процесі початкової школи.
16. Соціально-педагогічна діяльність вчителя в сільській початковій школі.
17. Соціально-педагогічна діяльність вчителя в гірській початковій школі.
18. Технології розвитку творчої особистості учня в соціально-педагогічній діяльності.
19. Інформаційно-комунікативні технології в соціально-педагогічній діяльності.
20. Особистісно зорієнтовані технології в індивідуально-груповій соціально-педагогічній діяльності з молодшими учнями.
21. Інтерактивні технології в соціально-педагогічній діяльності вчителя.
22. Технології естетотерапії в соціально-педагогічній діяльності вчителя початкових класів.
23. Естетотерапія як засіб соціально-педагогічної профілактики девіацій молодших учнів.
24. Театральна-драматична діяльність у соціокультурному розвитку молодшого школяра.
25. Сміхотерапія як засіб гармонізації міжособистісних взаємин у соціально-виховному середовищі початкової школи.
26. Казко-, лялько- й музикотерапія в соціально-педагогічній діяльності вчителя початкових класів.
27. Ігрова й пісочна терапія в соціально-педагогічній діяльності вчителя початкової школи.
28. Хореотерапія, формокорекційна ритмопластика та фототерапія в соціально-педагогічній діяльності вчителя початкових класів.
29. Народна арт-терапія та її значення в соціально-педагогічній діяльності вчителя початкових класів.
30. Хобітерапія як метод соціально-педагогічної корекції поведінки учня початкових класів.
31. Арома-, дельфіно- та іпотерапія у соціально-педагогічній діяльності вчителя початкових класів.
32. Зарубіжні технології естетизації соціально-педагогічного процесу.

8. Методи навчання

Пояснювально-ілюстративні, репродуктивні, метод проблемного викладення матеріалу, мультимедіа, самостійна робота пошукового характеру, методи інтерактивного навчання, обговорення напередодні переглянутих художніх вітчизняних та зарубіжних фільмів з окреслених тем.

9. Методи контролю

Тестові завдання, усні відповіді, плани-конспекти занять, педагогічні есе, реферативні повідомлення, мультимедійні презентації, контрольна робота, залік.

10 Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота					Ра- зом	Залік
Змістовий модуль №1		Змістовий модуль № 2				
T1	T2	T3	T4	T5	50	50
10	10	10	10	10		

T1, T2 ... T4 – теми змістових модулів.

Орієнтовна оцінка різних видів навчальної діяльності студентів (у балах) зі спеціального навчального курсу

Види робіт	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Самостійне опрацювання теми	1-5	1-5
Підготовка матеріалів для самостійної пошукової роботи	1-5	1-5
Підготовка реферату, повідомлення	1-5	1-5
Розроблення творчого проекту	1-5	1-10
Розв'язання педагогічної задачі, написання есе	1-5	1-5
Індивідуальне науково-дослідницьке завдання	1-10	1-10
Підсумковий тестовий контроль	1-15	1-10
Разом	1-50	1-50
Залік	1-50	1-50
Разом	100	100

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ зі спецкурсу «Технології соціально-педагогічної діяльності в початковій школі»

А „Відмінно" (90-100 балів). Теоретичний курс засвоєно повністю, без прогалин, необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом сформовані, всі

передбачені програмою завдання виконані, якість їх виконання оцінена балом, близьким до максимального.

В „Дуже добре ” (80-89 балів). Теоретичний курс засвоєно повністю, без прогалин, необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом в основному сформовані, всі передбачені програмою завдання виконані, якість виконання більшості з них оцінена балом, близьким до максимального.

С „Добре ” (70-79 балів). Теоретичний курс засвоєно повністю, без прогалин, необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом сформовані недостатньо, всі передбачені програмою завдання виконані, якість виконання кожного з них не оцінена максимальним балом, деякі завдання виконані з помилками..

Д „Задовільно” (60-69 балів). Теоретичний зміст курсу засвоєний частково, але прогалини не мають суттєвого характеру, необхідні практичні навички роботи з засвоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою завдань виконані, деякі з виконаних завдань, можливо, містять помилки.

Е „Достатньо” (50-59 балів). Теоретичний зміст курсу засвоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, більшість з передбачених програмою завдань не виконані, або якість виконання деяких з них оцінена балом, близьким до мінімального.

FX „Умовно незадовільно” (26-49 балів). Теоретичний курс засвоєний частково, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість з передбачених програмою завдань не виконані, або якість виконання деяких з них оцінені балом, близьким до мінімального. При додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань.

F„Безумовно незадовільно”(1-25 балів). Теоретичний зміст курсу не засвоєний, необхідні практичні навички не сформовані, усі виконані завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до підвищення якості виконання навчальних завдань.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80 – 89	B	добре	
70 – 79	C		
60 – 69	D	задовільно	
50 – 59	E		
26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання

0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
------	----------	--	--

13. Методичне забезпечення

1. Будник О. Б. Технології соціально-педагогічної діяльності в початковій школі: методичний супровід навчального спецкурсу: [текст] / Олена Богданівна Будник / Педагогічний інститут; Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника. – Івано-Франківськ, 2014. – 64 с.
2. Будник О. Б. Соціально-педагогічна діяльність учителя початкової школи : навч.-метод. посіб. / О. Б. Будник. – Івано-Франківськ : ПП Бойчук А. Б., 2012. – 212 с.
3. Плани-конспекти лекцій.
4. Методичні розробки практичних занять.
5. Нормативні документи Міністерства освіти і науки України.
6. Художні фільми з окреслених проблем: біографічний фільм режисера Міка Джексона «Темпл Грандін» (2010, США) про дівчину з аутизмом, котра успішно соціалізувалась у суспільстві і стала відомою вченою в галузі сільськогосподарської промисловості; художній фільм режисера Ролана Бикова «Чучело» (1983, СРСР), в головних ролях Крістіна Орбакайте, Юрій Нікулін, Олена Санаєва та ін.
7. Завдання для поточного та підсумкового контролю знань студентів (тести, індивідуальні завдання).
8. Діагностичні методики для виявлення професійного готовності студентів до соціально-педагогічної діяльності.
9. Медіотека (Мультимедійні презентації до практичних занять).
10. Навчальна програма зі спецкурсу «Технології соціально-педагогічної діяльності в початковій школі».
11. Робоча програма спецкурсу «Технології соціально-педагогічної діяльності в початковій школі».

14. Рекомендована література

Базова

1. Актуальні проблеми соціально-педагогічної роботи : модульний курс дистанційного навчання / А. Й. Капська, О. В. Безпалько, Р. Х. Вайнола; заг. ред. А. Й. Капської. – К., 2002. – 164 с.
2. Афанасьєв А., Іщук Н. Виховне середовище в Україні: проблеми та шляхи їх вирішення / А. Афанасьєв, Н. Іщук // Рідна школа. – № 6(942). – 2008. – С. 23–26.
3. Балл Г. А. Понятие адаптации и ее значение для психологии личности / Г. А. Балл // Вопросы психологии. – 1989. – № 1. – С. 92–100.
4. Безпалько О. В. Соціальна педагогіка : схеми, таблиці, коментарі : навчальний посібник [для студ. вищ. навч. закл] / О. В. Безпалько. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 208 с.
5. Будник О. Б. Інноваційна парадигма формування етновиховного середовища початкової школи / О. Б. Будник // Освітній простір: стратегії національного виміру : збірник наукових статей / за ред. проф. Н. Лисенко. – Івано-Франківськ, 2011. – С. 34–45.
6. Будник О. Моделювання етновиховного середовища загальноосвітнього навчального закладу / О. Б. Будник // Формування етновиховного простору навчальних закладів західноукраїнського регіону : збірник наукових праць / за ред. проф. Лисенко Н. В. – Івано-Франківськ, 2010. – С. 36–47.
7. Будник О. Оновлення змісту виховання в початковій школі засобами народного гумору / О. Б. Будник // Етнопедагогічна складова процесу формування компетентності молодших школярів : навчально-методичний посібник / за ред. О. Будник. – Київ–Івано-Франківськ, 2009. – С. 377–392.
8. Будник О. Соціокультурне виховання учнів як складова соціально-педагогічної діяльності майбутнього вчителя початкових класів / О. Б. Будник // Вісник Прикарпатського університету. Педагогіка. – Вип. L. – Івано-Франківськ: Плай, 2013. – С. 85–91.
9. Будник О. Теоретичні основи формування етновиховного простору загальноосвітнього навчального закладу / О. Б. Будник // Етновиховний простір сучасного загальноосвітнього навчального закладу: теорія і практика : навчально-методичний посібник / за ред. проф. Лисенко Н. В. – К., 2012. – С. 43–63.
10. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України ; головний ред. В. Г. Кремень. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.

- 11.Євтух М. Б. Соціальна педагогіка [Текст] : підручник / М.Б. Євтух. – 2-е вид., стереотип. - К. : МАУП, 2003. - 232 с.
- 12.Ковбас Б., Костів В. Родинна педагогіка : У 3-х т. Том І. Основи родинних взаємовідносин / В. Костів, Б. Ковбас. – Івано-Франківськ, 2006. – 288 с.
- 13.Ковбас Б., Костів В. Родинна педагогіка : У 3-х т. Том ІІ. Основи родинного виховання / В. Костів, Б. Ковбас. – Івано-Франківськ, 2006. – 288 с.
- 14.Липський І. А. Соціальне виховання / І. А. Липський // Енциклопедія для фахівців соціальної сфери. – 2-е видання / за заг. ред. проф. І. Д. Зверєвої. – Київ, Сімферополь : Універсум, 2013. – С. 89–93.
- 15.Маклаков А. Г. Личностный адаптационный потенциал: его мобилизация и прогнозирование в экстремальных условиях / А. Г. Маклаков // Психологический журнал. – 2001. – Т. 22. – № 1. – С. 16–24.
- 16.Мороз О. Г. Професійна адаптація молодого вчителя / О. Г. Мороз . – К. : Вища школа, 1980. – 94 с.
- 17.Семиченко В. А. Психологія педагогічної діяльності : навчальний посібник / В. А. Семиченко. – К. : Вища школа, 2004. – 335 с.
- 18.Сабельнікова С. Досвід впровадження інклюзивного навчання в загальноосвітньому навчальному закладі / С. Сабельнікова // Практика управління закладом освіти. – 2009. – № 10. – С. 15–28.
- 19.Соціальна педагогіка : мала енциклопедія [Текст] / за заг. ред. проф.І.Д.Зверєвої. – К. : ЦУЛ, 2008. - 336 с.
- 20.Соціальна педагогіка [Текст]: навч. посібник / О.В.Безпалько, І.Д.Зверєва, Т.Г.Веретенко; за ред.проф. О.В.Безпалько. – Рек. МОН. – К. : Академвидав, 2013. – 312 с.
- 21.Соціальна педагогіка [Текст] : підручник / за ред. проф. А.Й.Капської. - 5-те вид., випр. та доп. – К. : ЦУЛ, 2011. – 488 с.
- 22.Сватко Г. Інклюзивний підхід як основа освіти для всіх дітей / Г. Сватко // Завуч (Шкільний світ). – 2009. – № 36. – С. 4–7.
- 23.Федій О. А. Естетотерапія : навч.посібник, 2-ге вид. перероб. та доп. / О. А. Федій. – К. : “Центр учбової літератури”, 2012. – 304 с.
- 24.Хаирова С. И. Этнокультурные особенности формирования адаптивного поведения детей / С. И. Хаирова // Практична психологія та соціальна робота. – 2004. – № 6. – С. 26–29.
- 25.Шевців З. М. Основи соціально-педагогічної діяльності : навчальний посібник / З. М. Шевців. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 248 с.

Допоміжна

1. Амонашвили Ш. А. Здравствуйте, дети! : пособ. для учителя / Ш. А. Амонашвили. – 2-е изд. – М. : Просвещение, 1988. – 208 с.
2. Бех І. Д. Виховання особистості: У 2 кн. Кн.1: Особистісно орієнтований підхід:теоретико-технологічні засади: навч-метод.видання / І. Д. Бех. – К.: Либідь, 2003. – 280 с.
3. Будник О. Етнопедагогічна підготовка майбутніх учителів початкових класів у Прикарпатському регіоні / О. Б. Будник // Етнопедагогічний контекст професійної підготовки студентів у вишах Прикарпатського регіону : навчально-методичний посібник / за ред. проф. Лисенко Н. В. – Київ–Івано-Франківськ, 2009. – С. 238–294.
4. Будник О. Пріоритети наступності у вихованні дошкільників і молодших школярів / О. Б. Будник // Наступність дошкільної та початкової освіти в етнічному вихованні дітей : навчально-методичний посібник / за ред. проф. Лисенко Н. В. – Івано-Франківськ, 2011. – С.49–64.
5. Будник О. Проблема етнічної соціалізації студентської молоді в умовах вищого педагогічного навчального закладу України / О. Б. Будник // Вища освіта України : теоретичний і науково-методичний часопис Інституту вищої освіти НАПН України. Тематичний випуск “Європейська інтеграція вищої освіти України в контексті Болонського процесу”. – К., 2012. – № 3 (Додаток 2), т. 1. – С. 113–116.
6. Будник О. Соціально-педагогічне спрямування професійної підготовки вчителя початкової школи / О. Б. Будник // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 11. Соціальна робота. Соціальна педагогіка : збірник наукових праць. – Випуск 17. – Ч. 1. – Київ – Івано-Франківськ : Вид-во НАПУ імені М. П. Драгоманова, 2013. – С. 83–91.
7. Брехман И. Валеология – наука о здоровье / И. Брехман. – М.: Физкультура и спорт, 1990. – 208 с.
8. Домбровський С. Використання народознавства у педагогічній діяльності учителя початкових класів / С. Домбровський. – Івано-Франківськ, 1996. – 84 с.
9. Ігнатенко П. Р. та ін. Виховання громадянина: психолого-педагогічний і народознавчий аспекти : навчально-методичний посібник / П. Р. Ігнатенко, В. Л. Поплужний, Н. І. Косарева, Л. В. Крицька. – К. : ІЗМН, 1997. – 252 с.
10. Казміренко В. П. Програма дослідження психолого-соціальних чинників адаптації молоді людини до навчання у ВНЗ та майбутньої професії / В. П. Казміренко // Практична психологія та соціальна робота. – 2004. – № 6. – С. 76–78.
11. Козляковський П. А. Загальна психологія : навч. посібник / П. А. Козляковський. – В 2 т. – 2-ге вид., доп. і переробл. – Т. II. – Миколаїв: Вид-во МДГУ імені П. Могили, 2004. – 240 с.

12. Костів В. І. Моральне виховання дітей із неповних сімей : монографія / В. І. Костів; АПН України, Прикарпатський нац. ун-т ім. В. Стефаника. Наук.-метод. центр “Українська етнопедagogіка і народознавство”, НДЦ “Надія” (Центр дослідж. пробл. непов. сімей і бездоглядності дітей). – Івано-Франківськ, 2001. – 304 с.
13. Литвин-Кіндратюк С., Кіндратюк Б. Народознавство та організація здорового способу життя школярів : монографія / С. Литвин-Кіндратюк, Б. Кіндратюк. – Івано-Франківськ, 1997. – 279 с.
14. Національне виховання учнів засобами українського народознавства. Посібник для вчителів / за ред проф. Р. П. Скульського. – Івано-Франківськ, 1995. – С. 73–105.
15. Матвеев Н. и др. Критерии санитарно-гигиенического благополучия учебно-воспитательных учреждений / Н. Матвеев, И. Якубова, Н. Котова, Ю. Кузмичев // Актуальные проблемы гигиены детей и подростков. – Харьков, 1995. – С. 91–93.
16. Медчук І. Охорона психічного здоров’я учнів / І. Медчук // Рідна школа. – 1995. – № 5. – С. 28–29.
17. Національне виховання учнів засобами українського народознавства / за ред. проф. Скульського Р. П. – Івано-Франківськ, 1995. – С. 126–137.
18. Новикова Н. Проблеми валеологічного виховання учнів / Н. Новикова // Педагогіка і психологія. – 1996. – № 2. – С. 103–107.
19. Новицька Т. Валеологічна освіта / Т. Новицька // Обрії. – № 1. – С. 51–53.
20. Практическая психодиагностика. Методики и тесты : учебное пособие / ред.-сост. Райгородский Д. Я. – Самара : Изд. Дом “БАХРАХ-М”, 2002. – 672 с.
21. Слободянюк Н. Організація діяльності модельного центру інклюзивної освіти у загальноосвітньому навчальному закладі / Н. Слободянюк // Практика управління закладом освіти. – 2011. – № 1. – С. 40.
22. Скульський Р. П. Підготовка майбутніх учителів до педагогічної творчості : монографія / Р. П. Скульський. – К. : Вища школа, 1992. – 135 с.
23. Снігульська В. Всеукраїнський круглий стіл “Психолого-педагогічні аспекти інклюзивної освіти: за і проти” / В. Снігульська // Дефектолог (Шкільний світ). – 2010. – № 3. – С. 6–8.
24. Снігульська В. Всеукраїнський круглий стіл “Психолого-педагогічні аспекти інклюзивної освіти: за і проти”: репортаж із роботи круглого столу / В. Снігульська // Соціальний педагог (Шкільний світ). – 2010. – № 4. – С. 7–14.
25. Стельмахович М. Г. Теорія і практика українського національного виховання. Посібник для вчителів початкових класів та студентів педагогічних факультетів / М. Г. Стельмахович. – Івано-Франківськ, 1996. – 80 с.
26. Стельмахович М. Г. Українська родинна педагогіка / М. Г. Стельмахович. – К., 1996. – 286 с.

15. Електронні ресурси

1. Сайт Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/>
2. Архів змісту номерів журналу “Початкова школа” за 2010–2012 рр. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pochatkova-shkola.net/arxivem.htm>
3. Кузьмінський А., Омеляненко В. Теорія і методика виховання : посібник. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.ws/15840720/pedagogika/teoriya_i_metodika_vihovannya_-_omelyanenko_vl
4. Кот М. З. Теорія і методика виховної роботи. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ikpp.npu.edu.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=614%3A-q----q&catid=2&lang=uk
5. Безпалько О. Соціальна педагогіка : навчальний посібник . – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://townbookie.com/book/223-socialna-pedagogika-navchalnij-posibnik-bezpalko-ov.html/>
6. Богданова І. Соціальна педагогіка : навчальний посібник. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.ws/15840720/pedagogika/sotsialna_pedagogika_-_bogdanova_im
7. Тименко В. Соціальна педагогіка : навчальний посібник. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://townbookie.com/book/130-socialna-pedagogika-navchalnij-posibnik-timenko-v-m.html>
8. Мешко Г. Вступ до педагогічної професії : навчальний посібник. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.ws/16170701/pedagogika/vstup_do_pedagogichnoyi_profesiyi_-_meshko_gm.Г
9. Шевців З. Основи соціально-педагогічної діяльності : навчальний посібник. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.cul.com.ua/preview/osn_soc_ped_Shevciv.pdf
10. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання : науково-методичний посібник. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://edu-lib.net/drugoe-2/pometun-o-i-ta-in-suchasniy-urok-intera>
11. Співаковський О., Петухова Л., Коткова В. Інформаційно-комунікаційні технології в початковій школі : навчально-методичний посібник. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.kspu.edu/.../ЛКТ%20в%20початковій%20школі.%20Посібник.pdf
12. Тюпля Л., Іванова І. Соціальна анімація // Соціальна робота: теорія і практика : навчальний посібник. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pidruchniki.ws/10810806/sotsiologiya/sotsanimatsiya>